

**AKMENĖS RAJONO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ
NAMŲ DARBUOTOJŲ NUOSTATOS IR
POŽIŪRIS Į KORUPCIJĄ BEI KORUPCIJOS
TOLERANCIJA 2023 METAI**

2024 metai

2024 metų balandžio 8-17 d. vyko apklausa, kuria buvo siekiama išsiaiškinti Akmenės rajono socialinių paslaugų namų darbuotojų požiūrį į korupciją bei korupcijos toleranciją už 2023 metus.

Korupcija – piktnaudžiavimas turimomis pareigomis, užimama padėtimi, siekiant asmeninės naudos ar naudos giminėms ar pažįstamiems. Dažniausiai pasitaikančios korupcijos formos – kyšininkavimas, sukčiavimas, mokesčių vengimas, pasinaudojimas tarnybine padėtimi, prekyba įtaka, protekcionizmas.

Korupcija – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens tiesioginis ar netiesioginis siekimas, reikalavimas arba priėmimas turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal einamas pareigas, taip pat valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiksmai arba neveikimas siekiant, reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau arba kitam asmeniui ar šią naudą priimant, taip pat tiesioginis ar netiesioginis siūlymas ar suteikimas valstybės tarnautojui, jam prilygintam asmeniui turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens einamas pareigas, taip pat tarpininkavimas darant nurodytas veikas (STT direktoriaus rekomendacijos, 2011). Korupcija gali būti suprantama aprašomuoju ir vertinamuoju požiūriu. Aprašomuoju korupcija suprantama kaip tam tikrų taisyklių pažeidimas. Pvz., kyšininkavimas yra draudžiamas, todėl pažeidus taisyklę, gresia sankcijos. Tačiau toks požiūris labai siauras, jis neįvertina tų atvejų, kai egzistuoja sisteminiai trūkumai, ir korupcija yra nepilnai ar netinkamai kriminalizuota teisės aktais. Todėl svarbesnis yra vertinamasis požiūris, t. y. korupcija laikant visus atvejus, kada yra piktnaudžiaujama patikėta galia siekiant asmeninės naudos. Toks požiūris leidžia pažvelgti ir į tas situacijas, kada korupcijos teisinis reguliavimas yra netinkamas (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), 2015).

Tyrimo tikslas – atskleisti Akmenės rajono socialinių paslaugų namų darbuotojų požiūrį į korupciją bei korupcijos toleranciją.

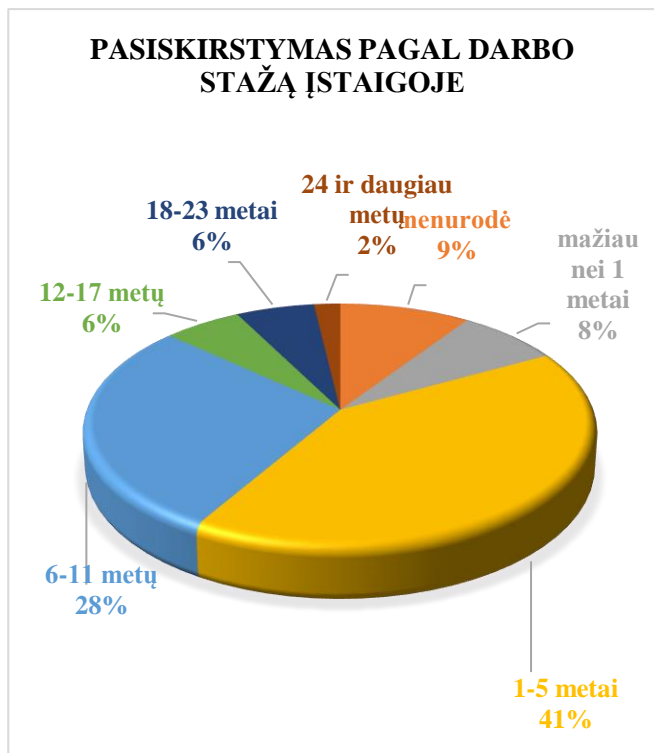
Tyrimo uždaviniai:

- 1) nustatyti Akmenės rajono socialinių paslaugų namų darbuotojų korupcinę patirtį, žinias, nuostatas, požiūrį į korupciją ir jos paplitimą;
- 2) nustatyti Akmenės rajono socialinių paslaugų namų darbuotojų korupcijos nulinės tolerancijos indeksą.

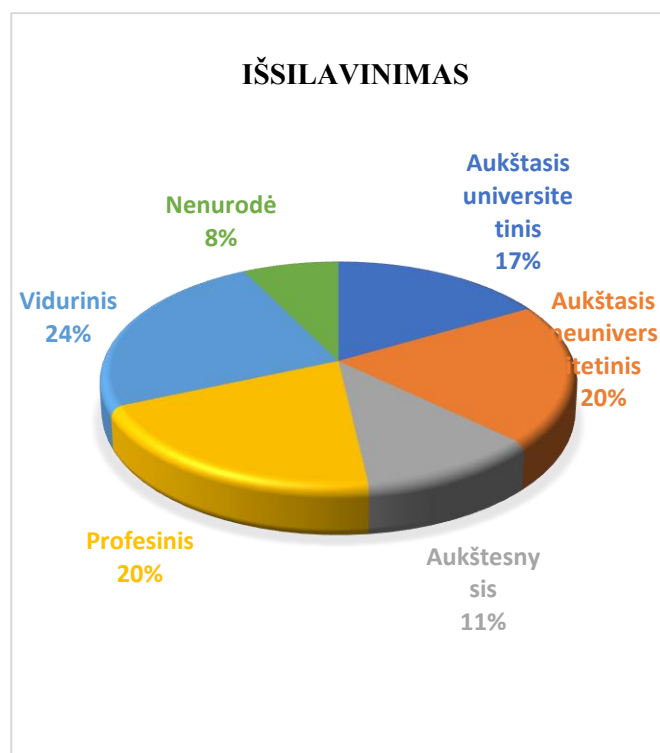
Tyrimo metodas – anketinės apklausos metodas.

Tyrimė dalyvavo 56 proc. įstaigos darbuotojų, kurių pasiskirstymas pagal darbo stažą įstaigoje ir išsilavinimą matomas 1 ir 2 paveikslėlyje.

1 paveikslėlis

2 paveikslėlis

Su korupcinio pobūdžio veikla savo darbe susidūrė 5 Socialinių paslaugų namų darbuotojai (9 proc.), kurie dalyvavo apklausoje. 3 paveikslėlis.

3 paveikslėlis

Apie susidūrimą su kitų darbuotojų korumpuotu elgesiu praneštu 87 proc. darbuotojų, 13 proc. – nepraneštų. 4 paveikslėlis.

14 darbuotojų nurodė galimas priežastis dėl ko gali būti nepranešama – „Niekas dėl to nepasikeis“, „Baimė prarasti darbą“, „Baimė“, „Bandyčiau pati kažkaip spręsti kažkokias

susidariusias problemas jei nepavyktų tada tarčiausi su valdžia“, „Būti apkaltintam, susilaukti kito korumpuoto darbuotojo nemalonės“, „Aplinkinių požiūris. Vis dar vyrauja nuomonė, kad kažką davus greičiau bus suteikta paslauga“, „Sunku pasakyti, gal pagrindinė priežastis kaip "skundiko vaidmuo" ir pan.

Vienu iš anketos klausimų buvo siekiama išsiaiškinti darbuotojų nuomonę apie korupcijos apraiškas Akmenės rajono socialinių paslaugų namuose. 87 procentai darbuotojų mano, kad Socialinių paslaugų namuose nėra korupcijos apraiškų. 5 paveikslėlis.

4 paveikslėlis

5 paveikslėlis

Taip pat vykdytoje apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti darbuotojų poreikį žinioms apie korupciją, bei kaip jie patys jaučia ar pakankamai turi žinių apie korupciją bei kovą su ja (6 ir 7 paveikslėliai)

6 paveikslėlis

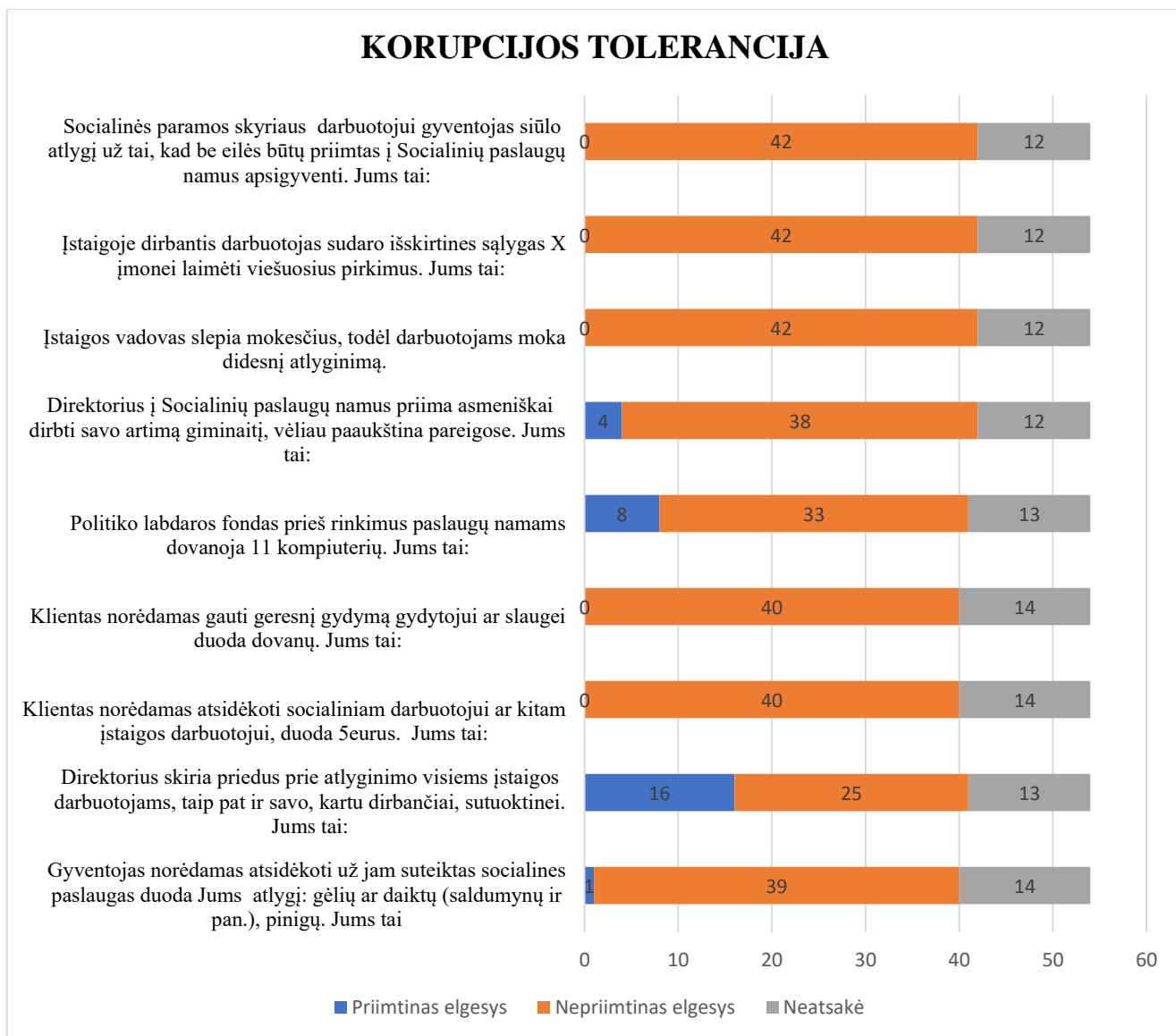
7 paveikslėlis

Tyrimas atskleidė, kad daugiausiai darbuotojams toleruojamas elgesys yra, kai Direktorius skiria priedus prie atlyginimo visiems jo vadovaujamos įstaigos darbuotojams, taip pat ir kartu dirbančiai sutuoktinei, kad tai priimtinas elgesys pasisakė 30% darbuotojų. Įstaigos darbuotojams taip pat priimtinesnės yra situacijos, kuriose korupcijos požymiai yra netiesioginiai: 15% apklaustųjų priimtinu elgesiu laiko politiko dovaną paslaugų namams prieš rinkimus, Gyventojas norėdamas atsидėkoti už jam suteiktas socialines paslaugas duoda Jums atlygį: gėlių ar daiktų

(saldumynų ir pan.), pinigų – 23 %. Darbuotojai visiškai netoleruoja kai „Įstaigos vadovas slepia mokesčius, todėl darbuotojams moka didesnę atlyginimą.“, taip pat visiškai nepriimtinas elgesys kai „Įstaigoje dirbantis darbuotojas sudaro išskirtines sąlygas X įmonei laimėti viešuosius pirkimus.“ 8 paveikslėlis

8 paveikslėlis

APIBENDRINIMAS

Pagal gautus rezultatus matoma, kad 87 proc. darbuotojų, kurie dalyvavo apklausoje, korupcijos apraiškų įstaigoje nemato, o 91 proc. darbuotojų nėra susidūrę su korupcinio pobūdžio veikla. Įstaigoje nulinės korupcijos tolerancijos indeksas nustatytas 40 procentai.

NAUDOTI ŠALTINIAI:

1. „Antikorupcinės aplinkos kūrimas valstybės ir savivaldybės įstaigoje“. Mokymo medžiaga. 2017 m. Nuoroda:

https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_antikor_aplinkos_kurimas_valstybe_savivaldybes_istaigoje_17_00_07_gp.pdf